

Lutila a Stará Kremnička - prieskum zdrojov limnosilicitu

Lutila - priestor so stopami po dolovaní limnosilicitu

Stará Kremnička - profil s vrstvou limnosilicitu v polohe Kotlište

Lutila - jedna z početných ping v polohe Dúbrava

Lutila - pozostatok ťažobnej jamy na získavanie limnosilicitu v polohe Dúbrava

Miesto výskumu:

Lutila
Stará Kremnička

Poloha:
Dúbrava
Kotlište

Realizácia výskumu:
Ivan Cheben, Michal Cheben,
Marián Soják, Adrián Nemergut

Rok výskumu: **2016**

Druh výskumu: **prieskum**

Druh náleziska: **banské diela**

Datovanie: **pravek - novovek**

Výsledky výskumu.

Oblasť stredoslovenských vulkanitov bola primárnym zdrojom získavania limnosilicitu, ktorý bol jednou z domácich surovín používaných s rôznou intenzitou v období paleolitu až eneolitu na výrobu štiepanej industrie. Výskyt limnosilicitu je doložený v širšej oblasti Kremnických a Štiavnických vrchov, a v pohorí Vtáčnik. Podstatná časť doložených zdrojov limnosilicitu sa však sústreďuje na okraji Žiarskej kotliny, a to na styku s vulkanitmi Kremnických vrchov (Slaská, Lutila, Kopernica, Dolná Ves, Kosorín, Stará Kremnička, Žiar nad Hronom, Bartošova Lehôtka). Limnosilicity sú uložené v rôzne mocných vrstvách a vykazujú viacero farebných odtieňov, čo závisí od organických a ílovitých prímiesí. Na základe odkrytého profilu ťažobnej jamy v polohe Kotlište pri Starej Kremničke dosahujú limnosilicity hrúbku 19 m. V extraviláne obce Lutila boli v priebehu povrchových prieskumov zachytené doklady povrchovej ťažby limnosilicitu. Ide o ťažobné jamy - pingy, ktoré sú v polohe Dúbrava nerovnomerne situované a vykazujú tvarovú variabilitu. V ich tesnej blízkosti sa nachádzajú doklady, v podobe početných úštepov, spracovania limnosilicitu. Časové zaradenie ťažobných jám zistených v Lutile nie je jednoznačné, pretože začiatkom minulého storočia sa aj na tejto lokalite limnosilicít ťažil a technikou štiepania sa vyrábali kocky do vysokých pecí. Moderná ťažba, formou súkromných kutacích prác, limnosilicítov bola iba vyvrcholením banskej činnosti, ktorá začala v 14. stor., kedy sa z limnosilicítov začali vyrábať mlynské kamene.

Archeologický prieskum bol realizovaný v rámci projektu APVV-14-0742 „Dynamika využívania surovínových zdrojov v mladom paleolite a neolite na západnom Slovensku“.

REALIZUJEME ZÁCHRANNÉ ARCHEOLOGICKÉ VÝSKUMY

(tel.: +421-902-925643)